

Predicatie
uitgesproken door
ds. P.J. Dorsman
Vriezenveen

Zingen: Psalm 38:22

Lezen : Lukas 16 :19 - 31

Gebed

Zingen: Psalm 84: 3, 6

Het Woord des Heeren, ter overdenking in dit ons samenzijn, vindt uw aandacht in het u voorgelezen Schriftgedeelte, het heilig Evangelie, naar de beschrijving van Lukas, het 16^e hoofdstuk, de verzen 22 en 23, waar des Heeren Woord aldus luidt:

“En het geschiedde dat de bedelaar stierf en van de engelen gedragen werd in den schoot van Abraham. En de rijke stierf ook, en werd begraven. En als hij in de hel zijn ogen ophief, zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lázarus in zijn schoot.”

Wat gaat, mijne hoorders, het Woord des Heeren eerlijk met een mens om. Een mens doet van zichzelf niet anders dan zichzelf en zijn naaste bedriegen, op reis naar de eeuwigheid. Maar het Woord des Heeren handelt eerlijk met ons. En het houdt ons voor, dat er uiteindelijk maar tweeërlei soort van mensen is: mensen die leven en sterven voor eigen rekening en op kosten van zichzelf, en anderen die door genade mogen leven en sterven voor rekening van een Ander. Dan gaat dat Woord des Heeren eerlijk met ons om, en dat zegt ons, waar het laat horen van de overzijde der eeuwigheid, dat velen zullen zoeken in te gaan en die niet zullen kunnen; die zichzelf wel ingebeeld hebben en zichzelf wijsgemaakt hebben en het zichzelf hebben laten voorspiegelen dat het einde wel vrede zal zijn, maar die alsdan zullen beluisteren, waar God het laatste woord heeft: “Ik ken u niet, vanwaar gij zijt; gaat weg van Mij, alle gij werkers der ongerechtigheid.” In dat opzicht gaat geen mens ongewaarschuwd naar de eeuwigheid, er gaat niemand onvermaand daarheen, en zal niemand ooit kunnen zeggen dat het hem aan roepstemmen en aan vermaningen heeft ontbroken. Want in die weg is God eeuwig vrij, en Hij maakt Zich daarenboven vrij van het bloed van ieder menskind, en Hij laat het horen, gelijk Hij in Zijn omwandeling op aarde het in het midden van de scharen heeft neergelegd, dat er maar tweeërlei soort van mensen is; en dat zijn uiteindelijk levenden en doden; en dat een mens zich wel ernstiglijk mag onderzoeken, op reis naar Gods rechterstoel, voor wiens rekening hij daarheen gaat, en dat eenieder persoonlijk; en dat hij zich in die weg mag laten onderzoeken door en voor het aangezicht van de levende God, Die harten kent en nieren proeft, en voor Wiens aangezicht

alle dingen naakt en geopend zijn, voor Wie niets verborgen is, en Die een mens niet zal kunnen misleiden en bedriegen. Hij ziet naar waarheid in het binnenste; voor Hem is er niets verborgen en onbekend. Hij zegt: "Gij meent, dat Ik ten enenmale ben gelijk gij." Wat zal een mens met alles wat buiten Christus is voor eeuwig beschaamd, bedrogen en teleurgesteld uitkomen. Want dat alles zal alleen eeuwige duisternis en een eeuwige nacht gaan baren.

Zie, Christus heeft te midden van alles wat Hij gepredikt heeft en waarin Hij gesproken heeft van de dingen die het Koninkrijk Gods aangaan, ook verhaald de gelijkenis van de rijke man en de arme Lázarus, waar u boven zou kunnen zetten: de rijke arme en de arme rijke. Want alle rijkdom van de rijke man is uiteindelijk vergaan en is weggezonken en is hem ontvallen en is gebleken ijdelder dan de ijdelheid zelf. Maar de rijkdom van die arme bedelaar was een rijkdom die geen mot en roest verderft, verteert en aantast, waar het alleen verklaard lag in de God des heils, des levens en des ontfermens.

Wanneer Hij dit woord in het midden van de scharen neerlegt en Hij zegt hen: "Er was een zeker rijk mens", dan vindt ge die rijke mensen niet alleen in de paleizen van de groten der aarde, maar dan vindt ge die rijke mensen ook in de nederigste stulp, in de eenvoudigste woning, in de eenvoudigste omstandigheden. Want dat is de mens gelijk hij in Adam geworden is, dat is de mens, gevallen in zijn bondshoofd, alleen najagend wat voor ogen is, daarin opgaande en dat zoekende als het voornaamste en als datgene wat de eerste en de hoogste plaats in zijn leven inneemt, gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad, levende alle dag vrolijk en prachtig. Dat is de doorgaande lijn van zijn leven. En er is geen bekommering om bekleed te worden met de mantel der gerechtigheid en met de wisselklederen des heils. Nee, wanneer hij naar zijn stand en vermogen zich kan uitleven, dan zijn er ook geen vragen omtrent dood en eeuwigheid, zonde en schuld; er zijn geen onderzoekende vragen: "Mijn ziele, doorziet gij uw lot? Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?"

En als het leven van die rijke man, dat met een enkele pennestreek getekend wordt, uitloopt op een eeuwig verderf, dan is hij niet verloren gegaan omdat hij rijk was. Men heeft uit het woord van deze gelijkenis - en dan ziet u hoe men het Woord van God aantast en aanrandt - wel willen maken dat Christus - het zij met eerbied gezegd - de eerste communist was in de wereld, Die het voor de armen, verstotenen en vertraptten opnam, omdat Hij de rijke man plaatste in de hel. Maar nogmaals, die rijke man is niet verloren gegaan om zijn rijkdom, want Abraham had ook vele goederen, en Sálomo was opgeklommen tot het toppunt van aardse rijkdom en van aardse glorie en heerlijkheid. Ge leest ook van Zachéüs dat hij rijk was, maar daar was voor hem alles in gelegen, dat was voor hem het een en het al. Daarbij had hij wel godsdienst en vroomheid, en hij las wel in de rollen van Mozes en de Profeten, en hij ging wel op naar de synagoge; het was alles met godsdienst omkleed. Zo kan een mens een purperen mantel dragen van een rechtzinnige belijdenis en fijn lijnwaad van een stichtelijke levenswandel, en dat hij in dat alles nog wel daarheen gaat als een Saulus van Tarsen, naar de strengste sekte der farizeeën levend, en dat hij met zijn purperen mantel van zijn belijdenis nog wel spreekt van het purperrode bloed, wat nodig is om gekend te worden; maar dat het in dat alles uiteindelijk buiten het hart omgaat en dat het hem niet ter harte gaat en dat het hem niet raakt, en dat hij in

zelfgenoegzaamheid en in zelfvoldaanheid en in tevredenheid met en over zichzelf daarheen leeft, en dat hij uiteindelijk straks die arme Lázarus van zijn poort nog niet eens laat verwijderen, maar hem daar laat liggen. En als hij daar Lázarus voorbijgaat, dan ligt het bij hem zo, dat het aan alles wel te merken is dat hij in de Goddelijke gunst deelt, waar het hem in alles zo welgaat, waar hij dat alles bezit, maar dat het heilig ongenoegen Gods over die arme bedelaar wordt uitgestort, wat in zijn in- en uitgaan openbaar wordt, waar het hem aan alles ontbreekt en waar hij niets heeft en niets bezit. Wat heeft een mens dan in de grondslag van zijn bestaan wat rechten en wat aanspraken, en wat is hij dan rijk, en verrijkt, en hij heeft geens dings gebrek, en hij weet niet wat het zeggen wil om mens te zijn. Gelijk eenmaal een der dichters uit het boek der Psalmen het voor de Heere nederlegt: "HEERE, laat de heidenen weten dat zij mensen zijn", gevallen schepselen, verloren Adamskinderen, dood in zonden en in misdaden, vervreemd van God en Goddelijke zaken.

En zie, een zeker rijk mens. Dat is de mens zoals hij daarheen gaat, zichzelf alleen bedoelend, zichzelf alleen verheerlijkend, opgaande in alles wat hij ziet en wat hem bekoort en wat hij najaagt, en dan zal hij straks met Abraham, Izak en Jakob zeker aanzitten; daar is geen twijfel aan. Want dan zal die mens met al zijn werken, met al zijn doen en al zijn laten de zaligheid wel kunnen verwerven en waardig worden.

"Een zeker rijk mens." Gelijk een mens alleen maar leeft voor al het zichtbare, voor al het zien- en zinlijke, en uiteindelijk nog wel een hoop heeft dat hij straks in de hemel der heerlijkheid zal ingaan, dat hij straks eeuwig zal leven. Want weest ervan doordrongen dat die man niet getekend wordt als een moordenaar en niet als iemand die roekeloos met God en godsdienst spot; hij wordt niet getekend als een mens die zich wentelt in het slijk van de zonde en in de modderpoel der ongerechtigheden, die alleen maar leeft voor zichzelf en in alles alleen zichzelf bedoelt. Maar met al die vormelijke godsdienst kan hij het stellen en daar heeft hij net genoeg aan en daar kan hij zich in verheugen en in verblijden. En zo gaat hij daarheen, terwijl de tijd opkort, terwijl de dagen heensnellen; maar straks komt hij aan het einde, dat eeuwige teleurstelling zal baren en wat eeuwig zal tegenvallen, waar hij zal beginnen buiten te staan, en waar hij een plaats zal innemen die hij niet verwacht had, die hij alleen maar beschikt had voor alle goddelozen, voor alle ellendigen en voor allen die in het ongenoegen Gods deelden. Maar voor hem zou er een plaats bereid zijn in het hemels paradijs, in de schoot van Abraham.

Maar niet alleen tekent Christus daar zulk "een zeker rijk mens", maar hij tekent ook een arme bedelaar: "en er was een zeker bedelaar." Uit dat ganse leven van de rijke man, zoals dat met een enkel woord getekend wordt, kunt u als het ware in zijn zielenstaat lezen, hoe hij ervoor staat, op reis naar de eeuwigheid. Maar dat kunt ge uit dat enkele woord, dat van die bedelaar gezegd wordt, niet opmaken. Dit is de enige maal in al de gelijkenissen die Christus heeft uitgesproken, dat daar iemand met name genoemd wordt; en dan heeft dat zeer zeker zin, betekenis en inhoud. Deze naam Lázarus is dezelfde naam als Eliëzer in het Oude Testament. Deze naam wil zeggen: God is mijn Hulp. In deze naam wordt ons verklaard wat de zielenlegering is van die zekere arme bedelaar, namelijk dat God zijn Hulp is. Hij lag aan de poort van de rijke man, vol zweren, vol onverzorgde wonden. In het oorspronkelijke,

als er staat: “welke lag voor zijn poort”, dan staat er een woord dat eigenlijk wil zeggen: die was daar neergeworpen. Men had zich van die man ontdaan en men had hem als het ware overgegeven aan de zorgen van die rijke man. Maar dan heeft hij wel ervaren dat de barmhartigheden der goddelozen alleszins wreed zijn. Want die zeker rijk mens stond in Jeruzalem op de hoeken van de straten te bidden en aalmoezen te geven, maar als het erop aankomt, dan zijn ze alleen maar vroom ver van huis, maar niet vlak bij huis, waar het geen waarheid is in het binnenste des harten.

Als hij daar ligt vol zweren, dan begeert hij verzadigd te worden van de kruimkens die van de tafel des rijken vielen. Dan leest u als het ware tussen de regels door: hij begeerde verzadigd te worden, maar hij wérd het niet, waar de honden hem die enkele kruimel die werd neergeworpen, nog betwistten.

De honden in het oosten zijn niet gelijk als bij ons in deze westerse wereld, als huisdieren, maar die honden zijn dieren die meest in grote troepen langs de straten en de wegen zwerven. En niet alleen betwistten ze hem die enkele kruimel, “maar ook de honden kwamen en lekten zijn zweren.” Meestentijds wordt dat verklaard als een verzachting van zijn lijden. Maar als u het eens duidelijk leest, in het verband: “hij begeerde verzadigd te worden”, daar ligt in verklaard dat hij honger leed. Daarenboven kwamen ook de honden en lekten zijn zweren, dan is dat tot verzwaring van zijn lijden, zijn smart, zijn pijn, waar die schrijnende wonden hem met smart vervullen. Hij ligt daar als een toonbeeld van ellende, waar hij ongeholpen voor het oog der mensen nederligt.

En zie, wanneer die bedelaar daar alzo verkeert, dan leert hij verstaan waar die rijke man woont en dat hij huist in het huis van zijn eigen hart. En als die rijke man aan het woord is, dat die het hoogste woord heeft, dan is Lázarus niet te genaken voor God noch mens. Want dan is hij het met de weg niet eens en ver van zijn plaats, want dan heeft hij rechten en waardigheden. Maar als God hem eens brengt op de plaats der verootmoediging (wat hij zichzelf heeft waardig gemaakt, naar het recht van God en naar zijn eigen schuld en wat hij verdiend heeft), dan heeft hij nog geen recht op enige kruimel, maar dan is zijn plaats in de diepte der hel, in de benedenste delen der aarde. Dan moet hij bij ogenblikken zeggen: “Heere, wat handelt Gij nog zachtkens met zulk een, dat Gij geen voleinding gemaakt hebt; het zou geen wonder zijn als Gij het niet langer zou kunnen gedogen om zulk een albederver en doorbrenger te dragen op de aardbodem.” Het wordt hem een wonder dat de hemel hem nog overwelpt. Zie, wanneer Lázarus op zijn plaats mag zijn, kan hij daar wezen en verkeren; dan doet de Heere hem geen kwaad en geen onrecht, maar dan is het een wonder dat hij nog een plaatsje heeft aan de voetbank Zijner heilige voeten. Dan wil hij van alle druk- en kruiswegen niets hebben afgedaan, waar de Heere veel beter weet wat voor hem van node is dan dat hij het zelf weet. En zie, dan moeten die honden wel eens dienen om hem naar de Heere heen te drijven. De honden in Psalm 22 zijn een beeld van de machten der hel en des satans, die de Borg en Middelaar omsingelen, met dat stierenheir uit Basan, en dat muitgespan van honden. En als zij aanvallen, heeft Lázarus geen geweer in de strijd, dan heeft hij geen kracht tegen die grote menigte. Maar als ze hem in dat alles doen zuchten en vluchten tot de Heere: “Zie mij, HEER’, Wien elk moet duchten, tot U vluchten; haast U tot

mijn hulp, en red”, dan is hij in dat alles de Heere wel eens erkentelijk voor al die paden en al die wegen: “’t Is goed voor mij verdrukt te zijn geweest, opdat ik dus Uw Goddelijk recht zou leren”; want dan zijn al Zijn wegen alleen “aanbiddelijke heerlijkheid, en Zijn gerechtigheid oneindig.”

Van onszelf zijn we het nooit met de wegen des Heeren eens, daar hebben we altijd wat op af te dingen en altijd wat op af te keuren, maar om ze in waarheid eens goed te keuren en het met God eens eens te worden en aan de zijde Gods gebracht te worden, in de verfoeiing van onszelf, in zak en as; zie, dat is alleen in de beleving waarin Lázarus aan de weet gekomen was wat het zeggen wil: “God is mijn Hulp”. Dat is maar niet een hélpende Zaligmaker, waarin Lázarus wat gedaan heeft en waarin de Heere ook wat gedaan heeft. Want als u uw oren eens te luisteren legt, dan worden de mensen de zaligheid deelachtig op een remonstrantse wijze. Maar geloof maar nooit dat God Zijn volk op remonstrantse wijze gaat bekeren, gaat zaligen en behouden. Daar is niets van waar, mijne hoorders. Maar velen hebben wat gedaan, wat aangebracht, wat meegewerkt en wat meegeholpen. Maar Christus is niet geopenbaard als een áánvulling, maar als een volkómen Borg en Zaligmaker, als een algenoegzame Behouder van Zijn ganse Kerk, maar niet om aan te vullen en vol te maken wat aan het werk van een mens nog zou ontbreken en wat er nog bijgedaan zal moeten worden. Maar als God hem gaat verklaren dat God zijn Hulp is, dan is dat alleen in het eenzijdige, soevereine en volkomen Godswerk, waarbij niets van een mens in aanmerking komt. Moest er nog iets bij van een mens, dan was het eeuwig kwijt, dan was het eeuwig een verloren zaak, dan was er eeuwig geen doen meer aan. Maar nu kan er niets bij en er mag niets bij en er hoeft ook niet wat bij. Maar dat wordt alleen verklaard in een weg waarin Lázarus nooit meer zalig en behouden kan worden en dat er in eeuwigheid geen verwachting meer overblijft.

Dan ziet ge in al hetgeen waarin het nabijkomend werk verklaard wordt, de gemene bediening des Geestes, hoe een mens altijd een hoop en een verwachting overhoudt. Maar dan merkt ge al aanstonds dat hij gaat in een lévensgang; niet in een stervensgang, maar in een levensgang. En dan heeft hij behoudenis en verwachting, maar het gaat hem uiteindelijk alleen maar om zijn behoud; daar draait alles om. Maar in de stervensgang waarin God Zijn uitverkorenen gaat leiden, gaat het uiteindelijk niet om hun behoudenis, en het gaat niet om de hemel en niet om van de hel verlost te worden; daarin vergaat alle hoop, en alle verwachting wordt de bodem ingeslagen. Hij gaat hen leiden in een weg waarin ze zullen betuigen, dat al moesten ze eeuwig sterven, eeuwig omkomen en eeuwig verdoemd worden voor het aangezicht des Heeren, God toch eeuwig recht is in al Zijn weg en in al Zijn werk, en dat in de Heere geen onrecht wordt gevonden en aangetroffen. Ze zullen onvoorwaardelijk aan de zijde Gods leren vallen, ze kunnen van God geen kwaad denken en van zichzelf geen goed getuigen noch voortbrengen.

Waar God verklaart God is mijn Hulp, is dat alleen in de beleving van hun wezenlijke zielen nood. Het zou Lázarus niet gebaat hebben als hij alleen verlost was geworden van zijn zweren, van alle uiterlijke ellende en van alle kommer en zorg van dit aardse leven, als hij er

de Heere Zélf in had moeten missen. Dan had hem alles ontbroken, dan had hij niets gehad, noch voor de tijd, noch voor de eeuwigheid.

Een mens kan die nood wel bespreken en met zijn lippen wel belijden, en hij kan hij wel beamen dat een mens in nood verkeert, maar dat brengt hem niet in de wezenlijke zielenood voor God, en dat brengt hem niet in de beleving van de nood. Dan kan een mens nood bespreken en hij kan zich ook in de beschouwing en in de bespiegeling uit die nood weer uitspreken en uitpraten, en zeggen: "God, Die helpt in nood, is in Sion groot." Maar het is nooit een zaak geworden tussen God en zijn ziel. Daar kan een mens nog in opgaan, daar kan hij zich nog in verheugen en verblijden en er smaak in hebben om over de godsdienst te praten en te redeneren, maar hij kent de dienst van die God niet, en de God van die dienst is hem ten enenmale vreemd en onbekend. Daarom, bij alle toestemming en onderschrijving van de waarheid is het allemaal te kort en te smal voor de eeuwigheid en zal het alles nog eenmaal tegen een mens getuigen, waar hij de weg geweten heeft en hem de weg gewezen is en hij dezelve niet heeft bewandeld, en waar God hem in dat alles nog de waarheid deed horen en beluisteren. Maar waar is hij uiteindelijk met alles gebleven en waar heeft hem dat nu gebracht? En het Woord van God keert nooit ledig tot Hem weder, maar het doet wat Hem behaagt; het is of ten oordeel of ten voordeel. Als een mens daar niet onder verbroken, verbrijzeld en vernederd wordt, in waarheid voor en onder God, dan wordt hij er nog onder verhard en verblind; en dan gaat hij voort in een weg die hem recht schijnt te zijn, maar het einde van die zijn paden des doods en wegen des ondergangs. Dat alles werkt niet iets goeds uit.

Een mens kan ontroering in de consciëntie hebben, benauwdheden, beklemmingen en gewetenskloppingen en vreze des doods en angsten der hel, terwijl het straks voorbijgaat, en optrekt als een vroegkomende dauw en een morgenwolk. Dan is hij met alles gered wat buiten God in Christus is, daar is hij mee geholpen; en dat is net het kenmerk van de huichelaar en het kenteken van de hypocriet, dat hij het uiteindelijk kan stellen met alles wat buiten het enige Fundament der zaligheid verklaard ligt. Dan kan hij wel zeggen dat hij Lázarus heet en dat God zijn Hulp is, omdat hem een waarheid voorkwam en omdat het vanbinnen zo makkelijk was, en de vrede in zijn consciëntie daalde. Maar er is een volk dat zal aan de weet komen uit welke nood en uit welke dood God ze verlost en opgehaald heeft, door zulk een weg waarin ze naar recht verdoemd moesten worden. Maar dat vindt alle godsdienst veel te erg; dat is veel te scherp. Dan zit een mens al in een afweershouding onder de waarheid van het Woord. Maar als het ooit eens één keertje waar wordt tussen God en zijn ziel, dan is het nooit meer te scherp, maar dan is het wáár, mijne hoorders. En als het niet wáár is, dan is het leugen. Maar dan is het nooit meer te scherp; want hij zou het doodsbenauwd krijgen als hem in dat alles wat in de gemene werkingen van Gods Geest verklaard en doorleefd kan worden, een grond onder de voeten geschoven werd en gezegd zou worden: "Houd maar aan en grijp moed, en uw hart zal vrolijk leven"; dan zou hij toch bij ogenblikken moeten zeggen: Ik heb in mijn hart een walging van die paden en van die wegen en van al die gronden, op reis naar de eeuwigheid. Tussen God en zijn ziel is het door

ontdekkende genade verklaard geworden dat het alzo niet ligt, en dat hij niets heeft en niets bezit, en dat alles eraan gaat.

Zie, dan is het niet zo, dat Lázarus geleerd heeft “God is mijn Hulp”, in een weg waarin hij zich aan een reddingskoord heeft opgetrokken, waar hij zichzelf mee gered en verlost heeft. Want een mens kan zichzelf ook met de waarheid gaan redden, maar dat is heel wat anders dan dat hij door de God der waarheid is uitgered en uitgeholpen. Want als hij zich zélf met de waarheid redt, dan heeft hij het uiteindelijk zélf gedaan; dan is hij zijn eigen zaligmaker. Maar dat eindigt in een eeuwige, ravenzwarte duisternis; dat zal eindigen daar waar hij zal roepen: “Bergen valt op mij, en heuvelen bedekt mij, voor Hem Die op den troon zit.” Maar het komt er maar op aan in wie het alles opgelost en verklaard is geworden, in wie het alles uiteindelijk opgeluisterd is, waar het buiten Christus alle kanten op kan vallen; het kan vallen naar het noorden en het kan vallen naar het zuiden. Daarom is het levensgevaarlijk om ergens een grond te gaan leggen en een fundament aan te brengen, waarom de ouden menigmaal zeiden: “Laat het maar eens overwinteren en laat het maar eens overzomeren, en zie wat de vrucht van dit alles wezen zal.” Waar God wezenlijk in de zielenood gaat inleiden, in de kennis van zijn gescheiden staat, daar leert hij kennen onder vloek en toorn te liggen, en onder de gramschap van de levende God, waar alles tegen hem getuigt, en waar het aardrijk om zijnentwil vervloekt is, en waar alles hem gaat aanklagen en hem gaat beschuldigen. Dan zal hij met alle pogingen die hij aanwendt om tot verlossing te komen, leren verstaan dat dat allemaal blinkende zonden zijn in het licht van Gods gerechtigheid en heiligheid, en dat het enkel vijandschap is voor het aangezicht van de levende God, en dat hij met dat alles voor God wat wilde aanbrengen, meebrengen en nederleggen, om het in te gaan leven: “Uit u geen vrucht meer in der eeuwigheid.” Om zo dieper in zijn nood ingebracht te worden. En met alle ondersteuning en onderschraging, waarin hij als een bedelaar zijn noden aan God mocht klagen, en wel eens een verruiming en een ogenblik een ademtocht mocht ervaren, alleen nog maar armer, ongelukkiger, ellendiger en missender te worden. Dat is onverstaanbaar voor alle godsdienst, die wat gekregen hebben, naar ze zeggen; en die met dat alles zo rijk en zo bezittend en zo bekeerd zijn geworden. Maar als God eens wat geeft, worden ze er alleen maar armer mee, daar komen ze er alleen maar meer mee in hun nood terecht, want dat alles missen en derven zij en dat alles ontbreekt hun ten enenmale. En wat Hij geplant heeft, rukt Hij uit, en wat Hij gebouwd heeft, breekt Hij af, ja, zelfs dat ganse land; en alle deuren van zelfverlossing gaan in het nachtslot. En hij moet leren: Heere, het zou voor zulk een niet kunnen lijden een weg van voorspoed te gaan, want dan kon hij in alles God aan Zijn plek laten en het buiten en zonder de Heere wel stellen. De gang van Lázarus is zo nuttig en nodig voor zulk een, waar in dat alles verklaard ligt zijn zielenlegering, waar die gang er een beeld van is hoe hij zichzelf waarneemt, vol van ongerechtigheden, vol van gruwel en vol van zonde, ja, één klomp zonde, van de hoofdschedel tot aan de voetzolen toe. En in dat alles zijn nood voor de Heere bekendmakende, en te leren verstaan dat er bij God vandaan geen afstand van Zijn recht gedaan zal worden, en dat hij nooit enige gerechtigheid zal kunnen aanbrengen; dan wordt het: “Mijn ziel weigerde getroost te worden”, waar de angst der hel hem alle troost doet

missen, waar alle hoop hem gans ontviel en niemand zorgde voor zijn ziel. Waar hij al zijn zaligmakers moet leren kwijtworden en waar hij ze al te zamen moet leren verliezen en van die alle moet worden afgebracht. Waar het een persoonlijke zaak wordt tussen God en zijn ziel, waar het een verlorēn zaak wordt, en waar hij leert verstaan: "Heere, Uw doen is rein en Uw vonnis gans rechtvaardig." Om in dat alles Gods doen te leren goedkeuren, ook in de uiterlijke druk en in alle uiterlijke nood en alle uiterlijke ellende. En alles wat God nog geeft boven de eeuwige rampzaligheid is een verbeurde weldaad, een verbeurde bemoeienis; daar kan hij bij ogenblikken zelfs de kruimels niet tot zich nemen, in de beleving van zijn onwaardigheid en van zijn strafwaardigheid. Want dan heeft hij meer dan dit alles zich waardig gemaakt, meer dan dat alles verdiend, naar het recht van God en naar zijn eigen schuld. Zie, van zichzelf wordt hij wel gewaar welk een bestaan hij heeft; hij leert die rijke man vanbinnen kennen. Als die rijke man aan het woord is, dan heeft Lázarus zoveel rechten, dan is hij met Asaf boos op God dat zijn bestraffing er alle morgens is, terwijl bij anderen hun ogen uitpuilen van vet, die de inbeeldingen des harten ver te boven gaan. Maar als die rijke man eens een ogenblik onder ligt, en Lázarus wordt gewaar wie hij is en wat zijn bestaan is, zie, dan kan hij daar wel wezen en verkeren, en wordt het hem een wonder: "O God, dat ik nog mag leven." Hij is geen gered mens en geen uitgeholpen mens en geen bekeerd mens, maar hij leeft nog, hij is nog aan deze zijde van dood, graf en eeuwigheid. Zie, het zal nodig zijn om in de tijd aan de weet te komen en te leren wat een mens is, en dat persoonlijk, voor het aangezicht des levenden Gods. Waar Hij alleen door de onmogelijkheid heen doet verstaan dat er Eén geweest is Die met al de nood van Zijn Kerk is afgedaald en Die Zich vernederd heeft tot in de dood, ja, de dood des kruises, opdat Hij de Zijnen uit die nood en dood zou verlossen en ophalen; ja, Die tot in de diepte der hel Zich heeft vernederd en Die heeft uitgeroepen: "Mij dorst." En Die ten laatste hongerde na de verzoeking in de woestijn, en Die de pers alleen heeft getreden, waar niemand van de volkeren met Hem was; ja, Die het alles heeft volbracht in de dingen die bij God te doen waren; Die alle straf gedragen heeft, gelijk Hij eenmaal Zijn woord de Vader verpand had toen Hij zeide: "Zie, Ik kom, om Uw wil te doen." En Die gekomen is om het Goddelijke recht te verheerlijken en om dat recht genoegdoening te geven, opdat Sion alleen door recht verlost zal worden, en haar wederkerenden door gerechtigheid. Ja, Die in dat alles Zijn leven heeft afgelegd, en dat voor vijanden, albedervers en doorbrengers, waar de ziel wel moet verteren onder die stervende liefde van zulk een Borg en van zulk een Middelaar, om wat Hem bewogen heeft. Waar hij nog een kruimel brood heeft, daar had de Borg niets en niemendal, daar was Hij verlaten van Zijn Vader, waar God in Zijn gunst geweken was, waar een muiltgespan van honden Hem had omsingeld van alle kanten, en waar Zijn tong kleefde aan Zijn gehemelte, en waar Hij de dood is ingegaan, en dat voor dezulken in wie geen goed is wonend. Zie, daar eens ingeleid te worden, in de weg die God heeft uitgedacht, hoe Hij dat purper van Zijn bloed heeft doen vloeien, opdat Hij zo dat fijn witte lijnwaad voor Zijn Kerk zal verwerven en aanbrengen; Die de machten en overheden heeft uitgetogen, en Die kon zeggen: "Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen." Zie, dan kan hij alleen met die Borg- en bloedgerechtigheid van Christus voor God bestaan.

En dan kan het in de openbaring van Christus in en aan zijn ziel, in een weg waarop hij niet had kunnen rekenen, een weg die hij nooit had kunnen verwachten, een ogenblik zijn in zijn hart en in zijn ziel dat het is alsof hij dat alles reeds bezit en hem dat alles reeds geschonken en verklaard is geworden. Maar hij komt met die geopenbaarde Middelaar aan de weet dat hij met alles nog is onder de vloek en onder de toorn van God en onder de gramschap des Heeren Heeren, en dat die straf door hem verdiend is, starend op het recht van de levende God. Met alles wat hij gezien en aanschouwd heeft, en met alles wat hij geproefd en gesmaakt heeft, waar zijn ziel was als een gewaterde hof en de zon mocht schijnen over zijn tent, is hij nog een mens voor eigen rekening, die met zien niet behouden is en die met zien niet uitgered is, die met zien geen grond heeft onder de voeten. Want dan zeggen ze vanbinnen: Denk aan de vrouw van Lot, die op de weg der behoudenis was, en zag op de poort van Zoar, maar op die weg der behoudenis, met het gezicht op Zoar, is omgekomen en vergaan. Hij moet gewaarworden dat het erop aan zal komen of hij gemeenschap en deelgenootschap aan Christus ooit ontvangen en ooit bekomen heeft. Want alles wat buiten Hem is, dat is ongenoegzaam en te kort, dat is altezamen ontoereikend. Hij heeft geen handen en voeten, hij is machteloos en krachteloos, hij kan niet wat aangrijpen. Alleen bij God vandaan, in een weg waarin hij met een geopenbaarde Middelaar zal leren sterven en omkomen, zal hij het mogen verstaan wat het zeggen wil: "God is mijn Hulp", om van die God uitgered te worden, in een geschonken Borg en Middelaar; van die God tegen Wie hij gezondigd heeft, tegen Wie hij zwaar en menigmaal heeft misdreven, Die hem naar recht eeuwig kon wegdoen van voor Zijn heilig en vlekkeloos aangezicht; van die God te worden uitgeholpen. Dat is dus niet van zichzelf verlost en door zichzelf verlost, niet van mensen uitgered en geholpen te zijn. Die zijn er ook heel wat, en zo gaan er velen over de aarde; die zijn door een mens bekeerd en tot een mens bekeerd en met een mens bekeerd; en ze steunen en leunen op een mens in wier hart ze verklaard liggen. Maar dat baat u allemaal niets en dat brengt u geen nut aan, dat zal straks eeuwig doen verzinken daar "waar de werkers van het kwaad zijn gevallen in een jammerstaat, waarin zij hulp'loos sterven."

Maar van GóD te zijn uitgeholpen, van God alleen verlost te zijn in een geschonken Zaligmaker, in die gegeven Borg en Middelaar, in die Koning Die is van Israels God gegeven. O, zo in het punt des tijds, in dat ogenblik in Zijn toorn, waarin Lázarus zo het recht van God lief leerde krijgen, zo dat recht leerde omhelzen dat hij eeuwig moest omkomen en eeuwig kón omkomen, en God geen onrecht deed, in Hem zich alleen te mogen leren kwijtworden, daar te verstaan: "God is mijn Hulp". En dan heeft hij niet alleen maar een God nodig om uit de wereld te komen, maar dan een God te leren kennen in het aangezicht van de Heere Jezus Christus, om ook dóór de wereld te komen. Want dezulken hebben een God nodig naar ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid. En dan zijn ze met die God nooit bedrogen uitgekomen en met die God zijn ze nooit beschaamd geworden, en in die God hebben ze geen tegenvallers opgedaan, maar wel met zichzelf. Dan heeft God een volk waar Hij nooit op aan kan, maar dan heeft Lázarus in Hem een God op Wie hij altijd aan kan. En dan wordt het wonder almaar groter naar de mate dat hij zijn afmakingen leert kennen en zijn bestaan meer aan de weet leert komen, maar ook Wie nu God is en blijft, in de verwondering dat Hij

is een Schuilplaats in gevaren, en dat Hij de Getrouwe is, de Onveranderlijke, in de aanbidding: “Gij evenwel, Gij blijft Dezelfde, o Heere, vanouds mijn Toeverlaat en mijn Koning”, schuilend in de schaduw van Zijn vleugelen. Zie, dan mag Lázarus weten waar hij bij ogenblikken heen kan met en in al zijn smarten en met alle weedom en met al zijn noden en met al zijn ellenden; om die voor God te mogen nederleggen. Dan mag hij weten wat hij aan God mag hebben in de dagen van druk en van kruis. Dan kan hij met de Heere overal wezen, dan kan hij overal door en dan kan hij er ook uitkomen. Dan kan hij met de Heere wezen aan de poort van die rijke man, al is hij dan veracht en verguisd en versmaad aan alle kanten. Dan mag de apostel zeggen: “Ik ben der wereld gekruisigd”; in het oog van de wereld een uitgeworpene en uitgestotene, maar dan is de wereld hém gekruisigd. Dan is de wereld van haar glans en glorie en van haar bekoring ontdaan, dat alles kan hem niet meer bekoren en behagen. Maar om aan God alleen genoeg te hebben, om in God alleen zich te mogen verblijden, om die God te kennen als die God zijns hulps, zijns heils, zijns levens en zijns ontfermens. Dat Hij is die God Die alle dingen regeert en Die alle dingen in Zijn handen heeft. En Die in dat alles hem eenswillend maakt met alle paden en met alle wegen die hij te gaan heeft. Zie, dan kan het uiterlijk zijn een weg vol ellende, dan schijnt het dat Lázarus van God en alle mensen verlaten is, maar dan wil hij er niets van hebben afgedaan, en dan kan hij in alle uiterlijke noden, afziende van zichzelf, zich verfoeiende in zak en as, met de Kerk van de oude dag – want er is in die weg een wederklank der bergen, het is een en dezelfde weg en een en hetzelfde pad – toch wel eens betuigen, als het eens waar mag zijn in zijn hart en in zijn leven, wat eenmaal door de dichter is vertolkt in de 118^e psalm, het 7^e vers:

De HEER' is mij tot hulp en sterkte;
Hij is mijn lied, mijn psalmgezing;
Hij was het Die mijn heil bewerkte,
Dies loof ik Hem mijn leven lang.
Men hoort der vromen tent weergalmen
Van hulp en heil, ons aangebracht;
Daar zingt men blij, met dankb're psalmen:
Gods rechterhand doet grote kracht.

En nu wedervaart enerlei de goddeloze en de rechtvaardige; “en het geschiedde dat de bedelaar (dat is Lázarus) stierf”. Hij moest gewaarworden en meer en meer in gaan leven dat hij zichzelf nog geen bedelaar kon maken, maar dat hij dat gemaakt moest worden bij God vandaan, en gehouden moest worden, zou het waarheid zijn. Dan kon hij wel eens wat uitdrukken en wat uitspreken, en als hij dan gewaarwerd dat het niet waar was in zijn hart, dan kwam hij als een huichelaar voor God weer openbaar. Om in dat alles te benodigen de verzoening, de heiliging, de reiniging door het bloed en de Geest van Christus. Dan zal het voor Lázarus een eeuwig wonder zijn als het ooit in God zal eindigen, want straks komt die dag, en wie weet hoe spoedig, die allesbeslissende ure. Daar heeft Lázarus wel eens een ogenblikje overheen gekeken, wel eens dwars doorheen gekeken, zodat bergen vlak waren

en zeeën droog. Toen Christus hem geopenbaard is, heeft hij door alles heen gezien, als in een vergelegen land. Maar nu kan hij bij ogenblikken beven en vrezen, als zijn lichaamskrachten minder gaan worden en zijn aardse huis dezes tabernakels wordt afgetakeld en afgebroken. Maar toen deze bedelaar stierf, werd hij nochtans uit het gezelschap der honden, door engelen gedragen in de schoot van Abraham, om het eenzijdige werk Gods. Daar heeft hij zichzelf niet gebracht, daar is hij zelf niet heen opgeklommen, maar hij werd gedragen van engelen, van die boden Gods, uitgezonden om dergenen wil die de zaligheid beërven zullen. Waar hij in die enige Engel Gods, de Bode Die bij God vandaan gezonden was, de Zoon Zijns welbehagens, alleen zijn grondslag had mogen leren kennen, daar wordt hij van de engelen die als boden Gods gezonden worden, gedragen in Abrahams schoot. Dan schiet er voor Lázarus een rust over, en daar is verzadiging van vreugde voor Gods aangezicht, eeuwiglijk en altoos. Daar zal Lázarus nooit meer hoeven te zondigen; daar is hij eeuwig van die rijke man verlost, in de binnenkamer van zijn hart; daar is hij voor eeuwig van zichzelf bevrijd, en daar zal hij niet meer klagen: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" Maar dan wordt Lázarus van sterven beter, want dan houdt hij op met sterven, en dan begint hij pas goed te leven als die bedelaar gaat sterven. Dan kan het alles wel eens op hem zijn aangekomen, niets te hebben en nergens bij te kunnen komen: hoe zal het nog vallen? En dan gewaar te worden dat zijn zonden altijd maar weer een scheiding maken en dat zijn zonden altijd maar weer breuken en kloven aanbrengen, dan zal het toch een eeuwig wonder zijn: "Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt." Het zal een eeuwig wonder zijn als het ooit in God zal eindigen, als ooit het einde nog eens het begin zal gaan verklaren, en hij in dat alles Hem zal aanschouwen, die Koning in Zijn schoonheid, in Wie God hem heeft geholpen en verlost en uitgered, in Hem Wiens bloed alleen reinigt van alle zonden.

Zie, wanneer zo die bedelaar gaat sterven, dan zal hij ervaren dat er is verzadiging voor Zijn aangezicht, waar ze niet meer zullen hongeren en niet meer zullen dorsten, en waar ze van al hun zweren voor eeuwig verlost, zullen mogen doorgaan door de poort, om God, hun Koning, eeuwig te gaan eren. Maar hij had het hier geleerd, tussen geboren worden en sterven, hier in het land der levenden, waarin hij zich had leren kennen in een land des doods, in een land waarin hij alles verzondigd en verbeurd had, en waarin hij alleen de dood en de hel verdiend had. Dan wordt het een eeuwig wonder, als helwaardigen, vloekwaardigen en doemwaardigen eeuwig zullen mogen leven, om eeuwig bij de Heere te zijn, om Hem eeuwig te verheerlijken. Dat zal de zaligheid van Zijn Kerk alleen maar uitmaken. En als Lázarus niet meer gehad had dan alleen die uiterlijke zweren en die uiterlijke nood, dan was het maar een beginsel geweest der eeuwige smarten. Dus als u daar nog een grond van gaat maken, zeggende: Ik heb zo'n zelfde weg van druk en moeite, dan zult u bedrogen uitkomen. Dat kan er allemaal wezen, maar als u niet meer hebt dan dat, zal het nog eenmaal tegen u getuigen, want hoeveel heeft God dan aan uw ziel gearbeid en ten koste gelegd. Dat u dan uzelf niet zou gaan vleien: dan zal mijn einde met Lázarus ook wel vrede zijn. Want dan zult u uiteindelijk een onbekende God ontmoeten. En Die is een verterend Vuur en een eeuwige Gloed buiten Christus, bij Wie niemand wonen kan. Als u

dan zult staan voor Zijn aangezicht, en Hij zal de boeken opendoen, en Hij zal rechtvaardig oordelen, en u zult verstommen in het gericht, dan zult u niet als Lázarus zijn in Abrahams schoot, maar dan zult u beginnen buiten te staan, uitroepende in wanhoop en wroeging: Had ik maar, te laat, om eigen schuld.

Lázarus is eeuwig Thuis, alleen omdat Gód het wil. In dat vrije, eenzijdige werk ligt de ruimte van het Evangelie van vrije, soevereine genade alleen verklaard. Dat heeft Lázarus niet gezocht en dat heeft hij niet begeerd en daar heeft hij niet om gevraagd. Hij heeft in alles gevraagd om zijn eeuwige rampzaligheid. Het is God Die naar hem kwam te vragen en om te zien en voor Wiens aangezicht hij zich had leren kennen als de grootste der zondaren. Voor zulk een behoudenis, zulk een barmhartigheid geschied. Daar zal de eeuwigheid toe nodig zijn om dat wonder eeuwig te bewonderen, in aanbidding en in verwondering voor Gods aangezicht.

Doch niet alleen gaat die bedelaar sterven, maar de rijke stierf ook. Want het is den mensen gezet éénmaal te sterven, en daarna het oordeel. We hebben geen blijvende stad op aarde, een mens meent een zee van tijd te hebben en meent nog zo'n lange weg vóór zich te hebben liggen. Maar het leven is maar een handbreed gesteld, en er is maar één schrede tussen ons en de dood, en we reizen tezamen naar Gods rechterstoel.

En de rijke stierf ook. Dan kon hij, met eerbied gezegd, de dood niet afkopen met zijn rijkdom, en hij kon de dood niet heenzenden, maar de dood klom de vensteren in, en hij legde zijn hand op zijn schouders. Toen was de levensdraad afgesneden, waar de sterkste enkel ijdelheid is.

En de rijke stierf ook. En er staat nog bij dat de rijke werd begraven. Dat zal geschied zijn met luister, pracht, praal en veel vertoon. Zijn vrienden hebben hem midden in de hemel gezet en midden in het paradijs een plaatsje gegeven, zo'n vrome man, zulk een mens. Maar de Waarheid zegt: "En als hij in de hel zijn ogen ophief, zijnde in de pijn." Toen hief hij zijn ogen op. Wat wil dat zeggen? Toen gingen zijn ogen pas open. Hij was als een blinde door de wereld gesneld, blind voor zijn nood, blind voor het gevaar, blind voor zijn ellende, blind voor de breuk tussen God en zijn arme ziel. En toen hij in de eeuwigheid was, toen hief hij zijn ogen op, toen was het te laat, toen kon hij niet meer terug, maar er was geen terugkeer meer mogelijk. Zo daarheen gesneld, maar dan alle verwachtingen de bodem ingeslagen. Dan is er een grote kloof. Er is in het graf geen verzinning meer en er is geen druppel water meer; en dan moet hij zeggen: "Ik lijd smarten in deze vlam, en God is eeuwig recht." Maar hij zal er eeuwig God in vloeken, smaden, lasteren en honen.

En als hij straks zegt: "Zend mij tot mijn broeders, want ik heb er nog vijf, opdat zij hier niet komen", dan is dat niet omdat hij zo'n medelijden had met zijn broeders, want er is in de plaats der rampzaligheid geen medelijden. En als die vijf broeders om zouden komen, dan zouden ze elkander hun verwijten in het aangezicht slingeren waarom ze elkander niet gewaarschuwd en vermaand hadden, waarom ze elkander er toch niet op gewezen hadden wat er nodig was, zou het wél zijn, in leven en in sterven beide. En ach, er moet wel een wonder Gods aan een mens gebeuren, want dan staat er: Al stond er iemand uit de doden op, hij laat zich niet zeggen. Want Lázarus, de broer van Maria en Martha, is opgestaan uit

de doden, en het heeft nog veel meer de vijandschap openbaar doen worden. Christus is opgestaan uit de doden, maar ze hebben zich niet bekeerd. En hij hoort het antwoord: Dat zij Mozes en de Profeten horen. Niet: Dat ze die lezen - het is wel nuttig en noodzakelijk de weg van de middelen te bewandelen en te betreden – maar: dat zij die horen. En wat gaan ze dan horen? Wel, de verdoemende kracht van het Woord, de veroordelende kracht. Niet maar de beloften, de vertroosting eruit halen. Niets ervan. Maar in dat Woord van God staat als in vlamvend schrift zijn doodvonnis verklaard. Zo alleen Hem te leren kennen, Die de inhoud is van Mozes en de Profeten, Die de wet vervuld heeft, en door Wie God gesproken heeft in het laatst der dagen. In Hem alleen gevonden, geborgen, behouden, gezaligd, met God verzoend te kunnen en mogen worden.

Zie, wanneer zo die rijke man gaat sterven, is het voor eeuwig te laat, en dan houdt alle verkwikking van algemene genade op en neemt eeuwige verschrikking een aanvang. En dan is het te laat, en dan zal de Heere lachen in zijn verderf en spotten als zijn vreze komen zal. Dan zal hij eeuwig blijven onder de toorn van God en onder de toorn des Lams. En dan zal het eeuwig branden op zijn consciëntie: gedenk. O, als dat eeuwig als een knagende worm zal gevonden worden: Gedenk hoe Ik u heb nagewandeld, gedenk hoe u gewaarschuwd bent, gedenk aan het ogenblik dat u het hebt beluisterd hoe noodzakelijk het was om door God tot God bekeerd te worden, gedenk... Het zal alles eenmaal zijn oordeel verzwaren, eenmaal tegenover hem staan: De weg geweten, de weg gewezen en dezelve niet bewandeld. Dan zal het Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in de dag des oordeels dan de mens die onder het Woord der waarheid heeft verkeerd, die onder hetzelfde is in- en uitgegaan, maar die op dat alles geen acht heeft geslagen, die dat alles voor kennisgeving heeft aangenomen.

Gods Woord gaat eerlijk met u en mij om, en dat zegt: Er is tweeërlei soort van mensen onder alle volkeren der aarde en onder alle stammen en rassen. En als ge niet kent de gang van die arme bedelaar, opgelost in God in Christus, dan was er een zeker rijk mens, en die zijn er zoveel, en die zullen ervaren dat alles wegbrandt in de vuurgloed van Zijn eeuwige, Goddelijke toorn, en dat het bed te kort en het dek te smal is om zich daaronder te kunnen samenvoegen. Het zal eeuwig sterven zijn, snakkend naar het uitblazen van de laatste adem, hetwelk niet gegeven zal worden, maar het zal ervaren worden: “Geen zondaar zal ´t gewis verderf ontkomen, als in ´t gericht door God wordt wraak genomen.”

En waar het nu vrije, soevereine genade is, daarom alleen zou een mens nog bekeerd kunnen worden. Zolang de klok der genade nog tikt en de Heere nog wacht om genadig te zijn, en Hij nog betuigt: “Dit is de weg, wandelt in denzelven.” Haast u dan, spoedt u, om uws levens wil, terwijl we daar henenvliegen en de tijd heensnelt en wij naderen aan de poorten der eeuwigheid. God zal rechtvaardig oordelen, Hij rukt alle maskers van het aangezicht af, waarmee we denken wat voor God te zijn en te worden en waarmee we denken voor God te kunnen bestaan. Vliedt dan nog de toekomstige toorn, eer ge uw voeten zult stoten aan de schemerende bergen en eer er geen tijd meer wezen zal.

En wat zal zulk een die als een arme bedelaar, als een Lázarus, alleen de toevlucht heeft leren kennen in God in Christus, om alles schade en drek te leren achten, om de

uitnemendheid der kennis van Christus, alleen aan en in Hem genoeg hebben, en mogen ervaren Wie God is en blijft. Het wonder wordt almaar groter; almaar dieper zal hij in het wonder nederzinken: O, mijn God, Gij zijt zo getrouw als sterk. Dan moet hij hier de raad Gods uitdienen en door vele verdrukkingen ingaan. Wat zal het dan zijn, als hij ooit God aanschouwen zal, verzadigd met Zijn Goddelijk beeld. Er zal een eeuwigheid nodig zijn om dat wonder eeuwig te bewonderen door een volk dat weet uit welk een nood en dood God hen verlost en bevrijd heeft, uit vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog; daar Hij ellendigen dat land bereid heeft door Zijn sterke hand, Hij, Israëls Ontfermer. Dan zal God zijn alles en in allen. Eén van beide zal het zijn: of sterven, om eigen schuld, in eeuwige wanhoop; of leven, “door U, door U alleen, om ’t eeuwig welbehagen”, maar uit genade, door recht.

Amen.

Zingen: Psalm 68:5

Uw hoop, Uw kudde woonde daar;
Uit vrije goedheid waart Gij haar
Een vriendelijk Beschermer,
En hebt ellendigen dat land
Bereid door Uwe sterke hand,
O Israëls Ontfermer!
De Heer’ gaf rijke juichensstof,
Om Zijne wond’ren en Zijn lof,
Met hart en mond, te melden;
Men zag welhaast een grote schaar,
Met klanken van de blijdste maar,
Vervullen berg en velden.